

Posudek oponentky diplomové práce

Bc. Petra Jirmusová

“Svět knihy Praha – 25 let mezinárodního knižního a literárního festivalu na pozadí sociálně-kulturních proměn českého knižního trhu”

Petra Jirmusová se rozhodla vytvořit první souvislou studii zabývající se největším českým knižním veletrhem: zhodnotit význam *Mezinárodního knižního veletrhu a literárního festivalu Svět knihy Praha* v závislosti na proměnách knižního trhu po roce 1989, přitom nabídnout vhled do historie českého knižního trhu od roku 1948 a okrajově se dotknout historie evropských knižních veletrhů, jejichž počátky se dají vysledovat až do středověku. Od studentky knihovědy bych sice vzhledem k nedostatku odborníků na starší knižní kulturu očekávala výběr z okruhů starší datace, protože témata pojednávající o nedávné minulosti mohou zpracovávat také studenti informačních věd zaměřeni na moderní technologie, informační zdroje a služby, téma však zcela odpovídá modernímu pojetí studia *Book history*, která zkoumá všechny formy knihy a četby od počátku lidstva až do současnosti (LEVY–MOLE: *The Broadview Introduction to Book History*, 2007).

Diplomová práce se nejdříve věnuje seznámení s fungováním českého centrálně řízeného knižního trhu po únorovém puči 1948, poté přechodu na tržní ekonomiku po pádu totalitního režimu 1989. Uvádí, že v polovině 90. let došlo k určité stabilizaci, dalších 15 let podrobněji nepojednává. Charakterizuje až současný český knižní trh a upozorňuje na problémy jeho analýzy (spojené např. se slabým postavením SČKN jakožto profesní organizace). Třetí část práce se zabývá knižními veletrhy současnosti. Dle mého názoru nelogicky následuje čtvrtá kapitola zabývající se nejdříve historií „veletržní formy” jako takové s několika odkazy na knižní obchod, což vede ke splývání nadřazeného pojmu *veletrh* a jemu podřazeného pojmu *knižní veletrh*. Následující podkapitola o historii tentokrát už skutečně knižních veletrhů ve Frankfurtu n. M. a v Lipsku je pak dovedena až do současnosti. Pátá kapitola pojednává o historii veletrhu Svět knihy Praha, jehož první ročník se konal v roce 1995. Již tato část zřetelně čerpá z rozhovorů s aktéry veletrhu. Pojednává o profesním a finančním zajištění veletrhu, o zahraniční spolupráci, či o pokusech o rozšíření do krajských měst. Jako vůdčí osobnost je vyzdvihována dlouholetá ředitelka dr. Dana Kalinová. Základní charakteristika veletrhu je přehledně sumarizována v podkapitole 5.12. Aby byla zajištěna myšlenková kontinuita studie, bylo by vhodnější šestou kapitolu o metodologii zařadit na začátek práce nebo jako úvodní komentář příloh. Tato část je totiž věnována průběhu a úpravě rozhovorů, popř. problémům, se kterými se studentka setkala při jejich realizaci. Šestá kapitola na základě rozhovorů shrnuje motivaci nakladatelů účastnit se akce, postavení malých nakladatelů na veletrhu a jeho perspektivy. Vysledovat zde můžeme proměnu marketingových strategií v průběhu času a problémy, se kterými se jeho pořadatelé potýkali. Závěr předkládá shrnutí výroků dotazovaných týkajících se hlavní výzkumné otázky, tzn. vztahu mezi veletrhem Svět knihy Praha a sociálně-kulturní proměnou knižního trhu v kapitalistické éře. Tomu by snad bylo vhodnější vyčlenit samostatnou kapitolu, protože závěr by neměl obsahovat zcela nové informace. Práci uzavírají nejdůležitější výsledky zkoumání.

Je třeba ocenit, že uskutečněním rozhovorů vznikl primární zdroj získaný od důležitých aktérů veletrhu Svět knihy Praha, jež mnohem výstižněji než odborná studie odráží např. nadšení a rozčarování typické pro divoká 90. léta a rovněž může v budoucnu posloužit

analýze vývoje českého porevolučního knižního trhu všeobecně. Diplomová práce zpracovává historii a charakter našeho největšího knižního veletrhu, přičemž je srovnáván se dvěma německými knižními veletrhy. Je vypracována na základě vhodně zvolené a srozumitelně popsané metodologie (např. odkazuje na Darntonův knižní komunikační okruh). Studentka dosáhla svého hlavního výzkumného cíle – zhodnotila roli veletrhu Svět knihy Praha v kontextu transformace českého knižního trhu po tzv. Sametové revoluci, ovšem zejména na základě výroků dotazovaných. Úpravu by si dle mého mínění zasloužila struktura práce, jež narušuje logickou kontinuitu argumentace, proto při obhajobě prosím o zdůvodnění zvoleného řazení kapitol. Dále studentku vyzývám, aby v rámci sociálně-kulturních proměn avizovaných v samotném názvu práce shrnula přínos festivalové části veletrhu, která je oproti zahraničí unikátní a v budoucnu nejspíš bude k upoutání veřejnosti nezbytná, přestože by veletrh měl být dle jeho aktérů zaměřen především na prezentaci nakladatelství.

Z hlediska slohového zpracování a gramatiky je práce až na výjimky (např. „zúčastňuje“, s. 58) napsána správně a poměrně čtivě, nicméně časté jsou překlepy a chyby v čárkách mezi větami. Problematictější jsou části čerpající z rozhovorů, které jsou ovlivněny mluvou dotazovaných (např. „zespoda“ namísto v historiografii obvyklého *zdola*, s. 43). Studentka píše do uvozovek jak tyto hovorové výrazy, tak obvyklé profesní a ekonomické termíny (např. „kontrakční den“, s. 57; „rentabilní“, s. 60), kdežto odborné termíny z oblasti knižní kultury jsou zvýrazněny kurzívou a následně definovány (např. *bibliodiverzita*, s. 77).

Vzhledem k výše uvedeným přínosům a výhradám práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou **chvalitebně**.

V Praze dne 5. ledna 2021

Mgr. Jana Vlachová

Aspekt kv. práce	Vysvětlení	Bodové hodnocení
Metodologie a věcné zpracování tématu	<i>Výzkumné metody jsou vhodně zvoleny. Věcné zpracování tématu je vyhovující. Řazení částí práce není logické, proto občas působí vztah mezi kapitolami volně.</i>	23/40
Přínos	<i>Práce je první souvislou studií pojednávající o veletrhu Svět knihy Praha.</i>	18/20
Citování, korektnost citování, využití inf. zdrojů	<i>Autorka umísťuje horní index odkazu před tečku za větou a píše před něj mezeru. Jinak cituje korektně a využívá i zahraniční zdroje.</i>	17/20
Slohové zpracování	<i>Styl psaní je poměrně čtivý, občas přebírá jazyk pramenů. Odborné vyjadřování je na postačující úrovni.</i>	10/15
Gramatika textu	<i>Pravidelně lze narazit na menší gramatické prohřešky (zejm. chybějící čárky mezi větami) a překlepy.</i>	4/5
CELKEM		72/100